

غربالگری نوزادان

غربالگری نوزادان فعالیتی پیشگیرانه است که منجر به تشخیص بیماری های قابل درمان اندوکراین ، متابولیک، ژنتیک، هماتولوژیک و عفونی می شود. انجام غربالگری نوزادان نه تنها مزایای غیرقابل انکاری برای بیماران و خانواده هایشان دارد بلکه از هدر رفتن منابع پیشگیری می کند و با حفظ ضریب هوشی مبتلایان، به توسعه کشورها کمک شایانی می نماید. دکتر روبرت گاتری "پدر غربالگری نوزادان" محسوب می شود. او برای اولین بار با استفاده از کاغذ فیلتر، نمونه گیری از پاشنه پا و ابداع روشی ارزان به غربالگری بیماری PKU در نوزادان پرداخت. بیماری کم کاری تیروئید نوزادان

(congenital Hypothyroidism=CH)

دومین بیماری بود که با استفاده از کاغذ فیلتر مورد غربالگری قرار گرفت.

برنامه کشوری غربالگری نوزادان در ایران

تاریخچه: در سال ۱۳۸۳ برنامه کشوری غربالگری نوزادان، به طور آزمایشی در استانهای اصفهان و بوشهر و شهر شیراز اجرا شد. و نهایتا در مهرماه سال ۱۳۸۴ در سیستم سلامت کشور ادغام شد.

بیماری کم کاری تیروئید نوزادان:

بیماری کم کاری تیروئید نوزادان به وضعیتی گفته می شود که غلظت هورمون های تیروئید در جریان خون نوزاد کم است و این می تواند به علل نقص در ساختمان غده تیروئید و یا اشکال در بیوسنتز هورمون تیروئید باشد. این بیماری یکی از شایع ترین علل قابل پیشگیری عقب ماندگی ذهنی محسوب می شود.

انواع بیماری کم کاری تیروئید:

۱- کم کاری تیروئید اولیه:

شایع ترین نوع بیماری بوده و غده تیروئید و غده تیروئید توان ساختن تولید هورمون طبیعی به مقدار کافی را ندارد. در مناطق با ید کافی علت بروز در حدود ۸۵ درصد موارد، اختلال در تکامل جنینی غده تیروئید و بقیه مربوط به اختلالات سنتز هورمون تیروئید و یا اختلال در انتقال، متابولیسم و فعالیت آن است.

۲- کم کاری تیروئید مرکزی یا ثانویه:

شیوع آن به مراتب کمتر از نوع اولیه است و به طور عمده به علت اختلال در تولید TSH به وجود آمده است.

در برنامه های غربالگری نوزادان برای بیماری کم کاری تیروئید امکان تشخیص کم کاری تیروئید مرکزی وجود ندارد. لذا موارد مشکوک، در روند غربالگری نوزادان شناسایی نمی شوند. این بیماران معمولا با بروز علائم کم کاری تیروئید دیرتر تشخیص داده می شوند.

انواع گذرا و دایمی CH

نوع گذرا: نیاز بیمار به درمان جایگزینی با داروی لووتیروکسین گذرا است و می تواند بین چند روز تا چند سال سال متغیر باشد. شایعترین علت کم کاری تیروئید گذرا در جهان کمبود ید گزارش شده است.

نوع دایمی: نیاز بیمار به درمان جایگزینی با داروی لووتیروکسین دایمی است و تا پایان عمر باید قرص لووتیروکسین مصرف کند.

علائم بیماری کم کاری تیروئید نوزادان

در اکثر موارد بیماری معمولا علامت اختصاصی وجود ندارد، که علت آن عبور هورمون تیروئید مادری از جفت و ورود آن به جنین است.

غربالگری نوزادان

تهیه کننده:

واحد بیماری های غیرواگیر

شبکه بهداشت فراشبند

شهریور ۱۳۹۹

عوامل نوزادی: شانس بروز در نوزادان با وزن کم (کمتر از ۲۰۰۰ گرم) و وزن بالا (بیشتر و یا مساوی ۴۵۰۰ گرم) در بدو تولد، حداقل ۲ برابر، بیشتر از دیگر نوزادان است.

عوامل محیطی: در تمام جهان شایعترین علت محیطی بیماری کم کاری تیروئید کمبود ید است.

عوامل ژنتیکی: حدود ۱۰٪ علت بیماری را شامل می شود.

عوارض مهم بیماری کم کاری تیروئید نوزادان

عقب ماندگی ذهنی

اختلال در رشد و نمو

مشکلات اقتصادی- اجتماعی

تشخیص بیماری کم کاری تیروئید نوزادان

بدون انجام غربالگری نوزادان ، عدم تشخیص زودرس و درمان مناسب و به هنگام، کاهش ضریب هوشی و بروز عقب ماندگی ذهنی غیر قابل اجتناب است

منبع اطلاعات: برنامه کشوری غربالگری بیماری کم کاری تیروئید نوزادان

به دلیل اینکه علایم بیماری به تدریج و در مدت سه تا شش ماه اول زندگی بروز می کند، تشخیص بیماری دیر داده شده و معمولاً ضریب هوشی تحت تاثیر قرار می گیرد.

علایم شایع در سه ماه اول زندگی:

ابتدای نوزادی: زردی طول کشنده-اختلال در شیرخوردن- پف آلودگی در صورت و بدن- وزن زمان تولد بیش از ۴ کیلوگرم- بزرگی زبان- رنگ پریدگی- یبوست- خواب آلودگی

اولین ماه زندگی: ادم در دستگاه تناسلی خارجی- اتساع شکمی- ضربان قلب کند- کاهش فعالیت- اختلال تنفسی ناشی از بزرگ بودن زبان

سه ماهه اول زندگی: فتق نافی- گریه خشن رشد جسمی کم- کم خونی ماکروستیک

عوامل خطر و مستعد کننده بروز بیماری CH

عوامل مادری: سن مادر (بیش از ۴۰ سال) در زمان زایمان، روش زایمان سزارین، ابتلای مادر به کم کاری تیروئید و یا گواتر، دیابت، پره اکلامپسی ، بیماری های مقاربتی در دوران بارداری